Цана асобнага нумару 20 гр.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 14 (161) Вільня, Серада 8 Лютага 1928 г. Год IV.

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Зямля сялянству бяз выкупу!

АДРЭС РЭДАКЦЫІ І АДМІНІСТРАЦЫІ:
Вільня, Вострабрамская вул. № 8, кв. 1.
(Wilno, ulica Ostrobramska Nr. 8, m. 1).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадз. апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12-ай да 2-ой гадзіны.

Орган Беларускага Сялянскага Саюзу.
Беларуская палітычная, грамадзкая, літэратурная і гаспадарчая газэта.
— ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ. —

ПАДПІСКА:
На адзін месяц — 1 злоты, за тры месяцы — 2 зл., на шэсьць месяцаў — 4 зл., на год — 8 зл.
Для заграніцы удвая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад Рэдакцыі.

Шаранча.

3-га лютага закончыўся другі пэрыяд прадвыбарнай акцыі—зложаны сьпіскі кандыдатаў у Сойм і Сэнат па вокругах. Лік рожных сьпіскаў у паасобных вокругах перавышае 30. Прыймаючы пад увагу, што кожны сьпісак абыймае падвойны лік кандыдатаў адносна вызначанага ліку паслоў па вокругу, больш-менш атрымаем лічбу 10.000 асоб — кандыдатаў, якія хочуць быць пасламі. Ведама, што ў найлепшым выпадку пройдзе ў Сойм толькі 444 паслы, разам па акружных сьпісках і па дзяржаўнаму, рэшта 9½ тысяч астануцца толькі кандыдатамі, якія праваляцца на выбарах.

Такая вялікая рожніца між лікам паслоў і лікам кандыдатаў у паслы мусіць давясьці да бязумоўнага змаганьня партыяў між сабою і іх сьпіскаў. У сувязі з гэтым, уся дзесяцітысячная армія кандыдатаў, як шаранча навалілася на выбаршчыка і ўсялякімі сумленнымі і нясумленнымі спосабамі стараецца яго атуманіць і завабіць на свой нумар.

Кожны выбаршчык, маючы перад сабой каля 20 рожных сьпіскаў, прамовы платных агітатараў і рожныя друкаваныя лісткі, можа мець шмат клопату, каб сярод гэтых сьпіскаў выбраць толькі свой сьпісак і аддаць за яго голас. Справа выбару свайго сьпіску для звычайнага выбаршчыка зьяўляецца вельмі труднай, і затым мы павінны ўвесь прадвыбарны час высьняць, што варты гэныя сьпіскі кандыдатаў у паслы і сэнатары.

Калі ходзе аб беларускія землі, дык усе сьпіскі, пададзеныя ўва ўсіх 9 вокругах, можам падзяліць на сьпіскі яўна польскія, замаскавана польскія (псэўда-беларускія), беларускія — і іншыя. Да чыста польскіх сьпіскаў належаць: сьпісак № 1 — польскіх урадоўцаў і абшарнікаў, № 2 — польскіх пэпэсаў, № 3—польскага „Вызваленьня", № 13—польскіх камуністых, № 24 — польскіх эндэкаў — паноў і ксяндзоў і інш.

Усе гэтыя партыі настолькі сябе скампрамітавалі ў вачох беларускага выбаршчыка падчас існаваньня апошняга Сойму, што можна быць сьмелым, што ніводзін сьведамы Беларус: не аддасьць за гэтыя польскія сьпіскі свайго голасу. Большую ўвагу нам трэба зьвярнуць на сьпіскі, якія выступаюць пад беларускімі назовамі і лёзунгамі. Каб лепш уясьніць сабе справу, прыпомнім сабе выбары 1922 году. Беларускі Народ часткова, па свайй нясьведамасьці аддаў свае галасы за польскія сьпіскі № 3 і № 2 (Вызваленьне і ППС.) і часткова, але сьведама, галасаваў за сьпісак № 16 Блёку Нацыянальных Меншасьцяў, па якому і былі выбраны сапраўдныя абаронцы інтарэсаў беларускае працоўнае бедпаты, згуртаваныя ў Беларускім Пасольскім Клюбе. Пяцёхгодняя праца беларускіх паслоў выказала, што інтарэсы беларускага сялянства і работнікаў баранілі толькі, не якія-кольвек польскія, але беларускія барацьбіты, што прайшлі ў Сойм па сьпіску № 16 — Блёку Нацыянальных Меншасьцяў. Па прыкладу 1922 году і сёлета Беларускі Народ праз сваіх лепшых змагароў заключыў такі самы блёк з іншымі няпольскімі народамі, а сьпіскі гэтага блёку атрымалі чарговы нумар 18. Такім чынам ролю даўнейшага нумару 16 спаўняе цяпер нумар 18. Усе Беларусы выбаршчыкі: сяляне і работнікі па прыкладу 1922 году павінны галасаваць толькі за № 18.

На сьпісках кандыдатаў гэтага нумару стаяць былыя паслы, якія сваею змагальнаю працаю за правы і інтарэсы беларускіх працоўных мас, далі доказ адданай, шчырай і ідэйнай барацьбы на карысьць нашага Народу і нашай Бацькаўшчыны. Апрача б. паслоў сам народ на канфэрэнцыях і зьездах выставіў кандыдатамі на сьпісках № 18 грамадзян, якія ўжо здалёкі выявіць сябе лепшымі, бязумоўна чэснымі, ідэйнымі і адданамі працаўнікамі на ніве беларускага адраджэнскага руху — сыноў беларускага сярмяжнага сялянства. Ужо адно тое, што гэтыя кандыдаты стаяць на сьпіску Блёку Нацыянальных Меншасьцяў, дае поўную гварантыю таго, што пасьля, у Сойме, будуць яны змагацца за інтарэсы беларускае працоўнае беднаты, так, а мо' і яшчэ лепш, як гэта рабілі паслы ў прошлым Сойме, якія таксама былі выбраны па сьпіску Блёку Нацыянальных Меншасьцяў.

Апрача беларускага сьпіску № 18, падазена шмат іншых сьпіскаў, якія таксама называюцца беларускімі, а фактычна зьяўляюцца замаскованымі польскімі сьпіскамі. Польскія партыі, каб разьбіць беларускія галасы і як найбольш адарваць галасоў ад № 18 і, такім чынам, стварыць магчымасьць да правядзеньня ў Сойм хоць па адным прадстаўніку ад польскага грамадзянства ў кожным вокругу, — стварылі некалькі ложных, фальшывых, быццам беларускіх сьпіскаў. Перадусім польскія эндэкі (паны) штучна стварылі групу Паўлюкевіча, які падаў сьпісак сваіх кандыдатаў пад назовам „агульна беларускага народнага сьпіску". Асоба Паўлюкевіча зьяўляецца настолькі скампрамітаванай, што гэты сьпісак ня толькі не правядзе ніводнага кандыдата, але атрымаць можа ня больш як дзьве сотні галасоў, і то купленых за грошы з шулерні пад назовам „беларуская хатка". Другім такім самым сьпіскам зьяўляецца сьпісак спадара Янкі Станкевіча, які выступае пад фірмаю „беларускага сялянства". Гэты сьпісак розьніцца ад Паўлюкевічавага толькі тым, што замест польскіх эндэкаў, яго падтрымлівае польская група г. зв. дэмакратаў, згуртаваных каля польскае газэты „Kurjer Wileński". Апрача Янкі Станкевіча, якога авантурніцкая дзейнасьць у беларускім руху ўсім ведама, на гэтым сьпіску стаяць некаторыя скампрамітаваныя б. грамадаўцы, як Валынец, Чатырка і іншыя. Роля гэтае кумпаніі, дабранай толькі дзеля лоўлі мандатаў, зьяўляецца настолькі баламутнай, ілжывай і скурнай, што масы выбаршчыкаў ніколі ня пойдуць за імі.

Гэтая кумпанія ня можа разлічаць на цемнату нашае вёскі; вёска ўжо дасьпела, знае, хто яе бараніў у працягу некалькі гадоў, а хто займаўся толькі асабістымі інтрыгамі (Я. Станкевіч) і кумаўством з польскаю групаю, што супрацоўнічае ў „Кур'еры Віленскім". Маем усе дадзеныя, што гэтая кумпанія „лаві—мандат" Я. Станкевіча ня толькі не правядзе ў Сойм ніводнага пасла, але і не атрымае зусім галасоў. Толькі блізкая радня Я. Станкевіча, Мурашкі і Валынца, ды падкупленыя „грамадзяне" могуць накідаць ня больш сотні галасоў на Станкевічаў сьпісак.

Такую самую фальшывую ролю, як Паўлюкевіч і Янка Станкевіч, спаўняе нейкая пані Глебовіч з Валожына, якая выставіла сьпісак пад назовым „беларуская сялянская партыя працы". Гэты сьпісак ня зробіць вялікае канкурэнцыі бо гэта „панічка" толькі па свайй наіўнасьці ўзялася за палітычную працу, ня маючы ніякіх дадзеных і ня знаючы нат' беларускае мовы. Праўда, выдае адозвы, адбіваныя ў Валожыне на валасным шапіраграфе (відаць, яе сваяк мае добрую пасаду ў гміне), але ў гэтых адозвах ні беларускасьці, ні сэнсу.

Сьледам за гэтымі сьпіскамі па свайй вартасьці ідзе сьпісак б. сэн. Уласава, пад назовам: „беларускага працоўнага народу". Як ведама, б. сэн. Уласаў, які ў працягу пяцёхгодняга сядзеньня ў Сэнаце не патрапіў ні разу раскрыць рот, пасьля роспуску Сэнату завінуўся каля стварэньня сьпіску, каб ізноў прайсьці ў Сэнат.

Ня гледзячы на тое, што яго падтрымлівалі б. грамадоўцы, без паразуменьня з імі, пан б. сэнатар сядзеў тыднямі ў Варшаве і вёў перагаворы з польскаю партыяй сацыялістычнай (правіцай), каб тая памагла яму пад фірмай б. грамады прапусьціць яго ізноў у Сэнат. Як толькі даведаліся аб гэтым б. грамадзістыя—выключылі Ўласава са свайго кола. Гэтае выключэньне было настолькі рашучым, што Ўласаў аж быў прымушаны напісаць у польскую газэту „Słowo" пісьмо, у якім заявіў, што ня будзе больш кандыдатам у Сэнат і ня хоча займацца палітыкай. Тымчасам, наперакор сваей заяве, ўсё-ж такі, злажыў свой сьпісак кандыдатаў. Відаць, польскія пэпэсы ўпрасілі б. сэнатара падаць яшчэ адзін сьпісак, каб такім чынам разьбіваць беларускія галасы. Але гэтае разьбіваньне ў гэтым выпадку ня ўдасцца, бо выбаршчыкі знаюць добра, хто такі Ўласаў, пройдуць каля яго міма, на'т не падзякаваўшы за яго мінулую „працу" ў Сэнаце.

Пакуль што спыняемся на гэтым. Аб іншых сьпісках пагутарым у наступных нумарах „С. Н.". Але ўжо гэты кароткі агляд паказвае, як шмат рожных „беларусаў" кандыдатаў, як шаранча навалілася на беларускага выбаршчыка. Адзак беларуская сьведамасьць, пашыраная ў працягу некалькі гадоў „Сялянс. Нівай" і яе прыхільнікамі павінны прагнаць з беларускіх зямель гэтую шаранчу, выбіраючы для галасаваньня нумар 18. Галасуючы за 18, беларускія выбаршчыкі споўняць свой грамадзкі абавязак перад Беларускім Народам, перад нашай гаротнай Бацькаўшчынай, перад грамадой працоўных людзеў.

Выбарная фільма.

Сьпіскі кандыдатаў Беларускага Аб'яднанага Выбарнага Камітэту Блёку Нацыянальных Меншасьцяў.

3-га лютага мінуў тэрмін падачы сьпіскаў кандыдатаў на паслоў у Сойм і Сэнат па вокругам.

Ува ўсіх 9 вокругах Беларускі Аб'яднаны Выбарны Камітэт Блёку Нацыянальных меншасьцяў падаў сваіх кандыдатаў на сьпісках Блёку Нацыянальных меншасьцяў.

Першыя кандыдаты ў Сойм на сьпісках па вокругах наступныя:

I. Сьвянцянскі вокруг.

1) Каруза П., 2) Стэповіч А., 3) Юхневіч К., 4) Конон, 5) Чэрніхаў і інш.

II. Лідзкі вокруг.

1) Більдзюкевіч А., 2) Пазьняк Я., 3) Чэрніхаў, 4) Яковіч Я. і інш.

III. Наваградзкі вокруг.

1) Рагуля Б., 2) Куніцкі Ів., 3) Яковіч Я., на чацьвертым месцы кандыдатуе Жыд.

IV. Вільня і Віленска-Троцкі павет.

1) Д-р Выгодзкі, 2) Грабінскі Б.

V. Беластоцкі вокруг.

Першае месца жыдоўскае, далей ідуць беларускія кандыдаты: 2) Д-р Туронак Б., 3) Грыневіч, 4) Наруш і інш.

VI. Горадзенскі вокруг.

1) Федарук Улада., 2) Жыд, 3) Зянюк Карп.

VII. Бельскі вокруг.

1) Белы, 2) Голад Л., 3) Сергяюк.

VIII. Берасьцейскі вокруг.

1) Арцямюк, 2) Пазьняк А., 3) Куроўскі Г., 4) Салавей.

IX. Пінскі вокруг.

1) Астроўскі, 2) Куніцкі, 3) Чэрніхаў.

На дзяржаўным сьпіску ад Беларусаў кандыдатуюць: Ярэміч Ф., Васілеўскі Ів. і Яцына А.

Кандыдаты ў Сэнат:

Віленскае ваяводзтва.

1) Багдановіч Вячаслаў, 2) Д-р Шабад, 3) Сухадолец, 4) Тарчэўскі і 5) Беганскі А.

Наваградзкае ваяводзтва.

1) Рагуля Б., 2) Багдановіч С.—са Слоніма, 3) жыдоўскі кандыдат, 4) Сухадолец.

Палескае ваяводзтва.

Ад Беларусаў: Зянюк Карп і Макарэвіч П.

Беластоцкае ваяводзтва.

1) Рубінштэйн, 2) Багдановіч Вяч., 3) Зянюк Карп, 4) Карпюк Т.

На дзяржаўным сьпіску ў Сэнат кандыдатуюць ад Беларусаў: Беганскі Антон і Багдановіч В.

Улажэньне сьпіскаў кандыдатаў Беларускага Аб'яднанага Выбарнага Камітэту папярэдзілі зьезды і канфэрэнцыі выбаршчыкаў у паасобных вокругах. Такія зьезды і канфэрэнцыі адбыліся: у Баранавічах 22-га студзеня, у Ваўкавыску 24-га студзеня, у Сьвянцянах 23 студзеня, у Маладэчне 26-га студзеня, у Горадні 26-га студзеня с. г. і інш.

На зьездах былі выстаўлены паасобныя кандыдаты на сьпіскі Блёку Нац. Меншасьцяў, а на паседжаньні Беларускага Цэнтральнага Аб'яднанага Выбарнага Камітэту, якое адбылося 27 і 28 студзеня, былі аканчальна зацьверджаны сьпіскі кандыдатаў на паслоў у Сойм і Сэнат ад Беларусаў.

Выбарнае шахрайства.

Мы думалі перш, што каля газэты, якая называецца „Праца" з рознымі прыдаткамі, напрыклад цяпер „Сіла Працы", ёсьць якая—небудзь група. Увесь час мы прапанавалі гэтай „групе" прыстаць да Беларускага Цэнтральнага Аб'яднаньня.

Калі-ж падышоў час падаваньня галоўных сьпіскаў, так званых дзяржаўных, дык, на вялікае зьдзіўленьне, гэтая група свайго сьпіску ня выставіла. Адразу мы не маглі ўясьніць прычыны гэтага, а цяпер дык высьнілася вось што.

Польскія лявіцовыя партыі: Пэпээслявіца, незалежныя польскія сацыялістыя і „Зьвёнзэк сілы хлопскей" падалі свае сьпіскі (дзяржаўныя), а па выбарных акругах падалі сьпіскі мяшаныя, польска-беларускія, ды кожная з гэтых партыяў падала па 2 сьпіскі. Адзін пад чыста польскім, а другі пад беларускім назовом. Пры чым, кандыдатамі па гэтых сьпісках выстаўлены абедзьвюх нацыянальнасьцяў (польскіх Беларусаў і беларускіх Палякаў). Так, напрыклад, па лідзкаму вокругу выстаўлены кандыдатамі: б. пасол Галавач, польскі Беларус,

За поўную палітычную і грамадзкую свабоду для Беларускага Народу—галасуйце за нумар 18.

Сяляне! За змаганьне за зямлю і волю — галасуйце за нумар 18.

За беларускую родную школу ўсіх ступеняў—галасуйце за нумар 18.

За бясплатную асьвету для дзяцей сялян і работнікаў—галасуйце за нумар 18.

За скасаваньне кары сьмерці—галасуйце за нумар 18.

За сьветлую будучыню нашае гаротнае Бацькаўшчыны—галасуйце за нумар 18.

За сацыяльнае вызваленьне працоўных масаў—галасуйце за нумар 18.

За спыненьне зьдзеку, крыўды і бяды—галасуйце за нумар 18.

За скасаваньне асадніцтва—галасуйце за нумар 18.

241069

Суд над б. паслом Рагуляй.

31-га студзеня б. пас. Рагуля ўжо атрымаў акт абвінавачаньня з арт. 129 пункты 1, 3 і 6, а 6-га лютага яму даручана павестка на суд. Судзіць яго будуць у Наваградзкім Акружным Судзе 27-га лютага. Будуць бараніць яго адвакаты Сьвірыд, Аляксюк і Чэрніхаў. Ня гледзячы на тое, што Рагуля звольнены пад залог, яму забаронены выезд з Наваградка без дазволу суда, чым ён пазбаўляны магчымасьці езьдзіць і агітаваць за № 18 ня толькі ў другіх акругох, але нават і ў сваім Наваградзкім.

б. п. Тарашкевіч (Беларус) і, даволі вядомы выкрыты дэфэнзыўшчык і правакатар, Ваявудзкі.

Цяпер яшчэ выбарныя камісіі не разглядзелі сьпіскаў і ня вызначылі ім нумароў, а дзеля гэтага падрабязьней над імі спынімся другім разам. Тагды скажам якога нумару трэба асьцерагацца і за які павінны падаць свае галасы Беларусы.

Рэзалюцыя ўсяпольскай жыдоўскай канфэрэнцыі ў Варшаве.

Жыдоўская газэта „Гайнт" ад дня 31 студзеня падае тэкст рэзалюцыі, прынятай на ўсяпольскай канфэрэнцыі жыдоўскіх выбарных камітэтаў Блёку Нацыянальных Меншасьцяў. Вось яна: Канфэрэнцыя прадстаўнікоў выбарных камітэтаў жыдоўскага нацыянальнага блёку з усяе Польшчы сьцьвярджае: палажэньне жыдоўскага народу ў Польшчы не зьмянілася ў працягу апошніх 5 гадоў. Польскія жыды змушаны весьці барацьбу на парлямантарным грунце за правы Жыдоў, як грамадзянаў і як Народу. Каб магчы пасьпешна і энэргічна весьці гэтую барацьбу, польскія жыды мусяць імкнуцца да атрыманьня як найбольшага і наймацнейшага і па колькасьці і па якасьці прадстаўніцтва ў будучым Сойме і Сэнаце. Выбарная ардынацыя 1922 гаду не дае магчымасьці дасягнуць іншым шляхам, чым у 1922 годзе парлямантарнага прадстаўніцтва, гэта знача, шляхам агульнага блёку ўсіх нацыянальных меншасьцяў, пакрыўджаных выбарнаю ардынацыяю. Канфэрэнцыя з вялікім здаваленьнем вітае новае паўстаньне блёку меншасьцяў, бачачы ў ім пры сучасных умовах адзіны спосаб атрымаць належнае прадстаўніцтва, каторае будзе адважна, умела і незалежна бараніць нацыянальныя інтарэсы".

У канчатку рэзалюцыя ўрачыста і станоўча дэкляруе, што ніякія перашкоды і труднасьці ня стрымаюць жыдоў ісьці шляхам, прыдатным для барацьбы за правы і справядлівасць, за волю і роўнаўпраўненьне. Усе гэтыя труднасьці толькі ўзмацуюць і ўкрапяць волю і пастанову жыдоўскіх масаў у Польшчы.

Шчырасьць Умястоўскага.

Пакуль не надыходзілі выбары „Беларускі Дзень" Умястоўскага мог туманіць менш сведамых сялян, выстаўляючы сябе за абаронцу інтарэсаў Беларускага Народу. Але як падышлі выбары, Умястоўскага „Бел. Дзень" прызнаўся, што ён бароніць не беларускія інтарэсы, а польскія. Вось выпіска з № 5 „Бел. Дня":

„За каго-ж тады галасаваць?

І вось мы пастанавілі, ня ідучы самастойна на выбары, — запратэставаць проціў дзікае беларускае сваркі, запратэставаць проціў дэзарганізатараў і кар'ерыстых і калі няма і ня можа быць створаны адзіны беларускі сьпісак, як знак адзінства і непадзельнасьці беларускага народу, то ніводнага голасу ня даць дэзарганізатарам, а дэманстратыўна выказаць сваю сымпатыю і пашану Маршалку Пілсудскаму і галасаваць за сьпісак № 1.

Падаючы свае галасы за № 1, за супрацоўніцтва з Урадам Маршалка Пілсудскага, мы застаёмся беларусамі, не адмаўляемся ні ад сваіх ідэалаў, ні ад свае праграмы, ні ад сваіх справядлівых дамаганьняў".

Астаецца толькі падзякаваць Умястоўскаму за ягоную шчырасьць, прынамсі, прызнаўся да праўды. Шкода толькі, што за прыкладам Умястоўскага не пайшлі іншыя яго кумпаны, злучаныя супольнымі інтарэсамі і імкненьнямі, як спадар Янка Станкевіч, Паўлюкевіч, Міткевіч, Уласаў, паві Глебовіч, Чатырка і іншыя. Трэба было і гэтай кумпаніі далучыцца да сьпіску № 1, прынамсі ішлі да свае мэты.

Хто за сьпісак № 1.

Газэта „Robotnik" у № 33 ад 2 лютага г. г. падае вестку аб прадвыбарнай агітацыі, якой даслоўна зьмест падаём ніжэй:

„Горадня. Старасты пры выбарнай рабоце".

„Дня 21—I п. староста Робакевіч склікаў пісароў, бурмістраў і сэкратароў магістратаў.

Пасьля разгляду бягучых спраў была абгаворана справа выбараў. П. староста катэгарычна зажадаў, каб самаўрадавыя ўрадоўцы якнайсільней працавалі над абесьпячэньнем пасьпеху сьпіску № 1. Пагразіў, калі хто ня споўніць дакладна загаду, выцягне ён з гэтага консэквэнцыі. П. староста заявіў, што „партыі разьдзіралі Польшчу". „Беспартыйны сьпісак № 1", на якім фігуруюць розныя князі і графы, рэпрэзэнтуе, паводле п. старасты, тую групу, якая ніколі Польшчы не разьдзірала!! Нават войты, якія ня зусім дакладна знаюць гісторыю Польшчы ня вельмі ў гэта верылі.

Далей п. староста вучыў войтаў і бурмістраў, што з валаснымі радамі не патрабуюць лічыцца, бо зьяўляюцца „уладаю" і баста.

Дзеля падахвочаньня сабраных заявіў, што „хто ня хоча падпарадкавацца атрыманым загадам, няхай падае заяву аб звальненьні".

Далей вызначыў гадзіны і мінуты на „асаблівыя" канфэрэнцыі з кожным войтам, бурмістрам і сэкрэтаром. Адзін з войтаў запытаўся п. старасты, скуль браць грошы на прадвыбарную акцыю, а так сама — калі валасныя ўрады маюць цалком заняцца выбарнай акцыяй, дык што рабіць з іншымі ўрадавымі сьпешнымі справамі?

На першае пытаньне п. староста даў вельмі важны адказ, а аб другой справе — заявіў, што выдасьць акульнік (распараджэньне), загадываючы адлажыць споўненьне ўрадавых справы".

Паўлюкевічаўская „перасьцярога".

У паўлюкевічаўскім „Беларускім Слове" зьмешчана перадавіца пад назовам „Перасьцярога", у якой пасьля розных маленькіх пагрозаў чытаем і вялікую. Вось яна:

„Ня слухайце салодкіх абяцанак і гучных лёзунгаў тых, якія кажуць, што няма чаго баяцца, бо-ж выбары будуць тайныя.

Так, тайныя; хто іменна і за каго кінуў голас нельга будзе даведацца. Але гэта яшчэ горэй. Бо адказваць будуць ужо не адзінкі, якія ідуць за камуністычнымі сьпіскамі, а цэлыя абводы, якія пададуць галасы за гэныя сьпіскі.

У гэтых абводах будуць шукаць, трасьці і гэтакім чынам цэлыя абводы будуць цярпець за мо' некалькіх неасьцярожных, абдураных сваіх грамадзянаў".

Што гэта мае значыць? Ці гэта паварот сярэднявеча, ці проста конскі фэльчар страціў розум і ў шаленстве запавядае нячуваныя рэпрэсіі?

Але-ж у кожным выпадку гэта не аргумант, з якога Паўлюкевіч скарыстае ў часе галасаваньня. Беларус-выбаршчык ведае, што ў яго ёсьць сьпісак № 18 і ад падачы за яго голасу, яго не адарвуць, ані абяцанкі Ваявудзкага ані пагрозы Паўлюкевіча.

Як працуе „спадар".

Атрымаўшы, як ахвяру, залаты рубель(?) і пярсьцёнак спадар гэтак разбагацеў, што задумаў перакупіць Паўлюкевічавых агентаў. Выклікаўшы для гэтага з правінцыі нейкага Сьвестаўастокава, спадар напаіў яго гарэлкай, даў на паўмесяца 100 злотых і паабяцаў сэнатарскае месца. Але-ж Паўлюкевіч пэўна даў болей, бо Сьветавастокаў пашоў да Паўлюкевіча і апавясьціў усю справу ў газэтах. Як бачым, дык „спадар" мае трохі болей, як залаты рубель і пярсьцёнак. А гэтае болей, хіба-ж пэўна далі „маладыя" супрацоўнікі „Kurjera Wileńskiego" за запраданую ім „спадаровую душачку і шкурку".

„Спадаровае" сумленьне.

Сабраўшы подпісы некалькі купленых ім агентаў, „спадар" Янка Станкеўчык у сваей газэціне „Народ" № 4, якая вышла 29 студзеня, дамагаецца ад Беларускага Выбарнага Аб'яднаньня, каб і яго прынялі у гэтае Аб'яднаньне.

Але, мы адкінулі спадара Станкеўчыка!.. Адкінулі бо ён стварыў прыватнае палянафільства, прадаўшыся варожым для Беларускага Народу палітычным групіроўкам. Гэта павінен увесь Беларускі Народ, з пагардаю да „спадара", заклейміць на яго подлым абліччу.

Уласаў усё-ж такі пашоў асобн. сьпікам.

Вядомы беларускі кадэт Уласаў напісаў у польскім манархістычным „Слове" гэтакую заяву:

„Гэтым паведамляю, што ні я, ні тая частка беларускай інтэлігэнцыі, якая гуртуецца каля культуральна-асьветовых інстытуцыяў, ня мае думкі выступіць з уласным сьпіскам да Сойму і Сэнату, а я асабіста ня буду выстаўлены ні на якім сьпіску".

І праўда, што тая іт̀элігэнцыя, якая гуртуецца каля культуральна-асьвятовых установаў, ці праўдзівей, каля выдаванай Ваявудзкім газэты „Сіла Працы", з уласным сьпіскам на выбары ня выступіла, за тое-ж выступіла на мешаных польска-беларускіх сьпісках, на якіх фігуруе і сам Ваявудзкі.

Аднак-жа і Уласаў таксама ня вытрымаў ды выставіў на асобным уласным сьпіску і сваю кандыдатуру. Папярэдзілі гэтую праяву лёяльныя перагаворы з пэпэсамі сябрамі з „камітэту па справам нарадавасьцёвым" у Варшаве. Відаць, што ў замен за дэкляраваную лёяльнасьць Уласаў атрымаў патрэбную яму гваранцыю, а гэтакім парадкам відзім, што ўсьлед за быўшым грамадзістым Чатыркаю, „спадаром" Янкай Станкевічам, перайшоў у адкрытае палянафільства і Уласаў.

Справа сьпіску № 13

Пад гэтакім нумарам выстаўлены сьпісак польскага „работніцка-ўласьцянскага зьеднача̀ньня". У гэтым сьпіску былі фальшывыя подпісы, дык яго хацела галоўная камісія ўняважніць. Але-ж прынцыпова некаторыя сябры камісіі прапусьцілі яго дзеля таго, што, быццам, гэта сьпісак польскіх камуністых. І вось што: быццам, польскія камуністыя ня веручы ў свае сілы хацелі нарабіць толькі крыку і галасу, а дзеля гэтага наўмысьне сфальшавалі подпісы. Аднак-жа ім гэта не ўдалося, дык і яны мусяць адкрыта прадэманстраваць сваю сілу.

За рэлігійную свабоду і ўвядзеньне роднае мовы ў цэрквах і касьцёлах—галасуйце за нумар 18.

За свае сялянска-работніцкія самаўрады—галасуйце за нумар 18.

За спыненьне зямельнага голаду—галасуйце за нумар 18.

За зямлю для працоўнага сялянства бяз выкупу—галасуйце за нумар 18.

За сваю беларускую адміністрацыю—галасуйце за нумар 18.

Што трэба чытаць.

У сувязі з выбарамі вельмі многа зьявілася розных газэтаў і лістовак у беларускай мове. Дык гэтым выясьняем, што пішуць пабеларуску некаторыя і польскія партыі, якія, пускаючы цэлыя масы агітацыйнай літэратуры спадзяюцца такім спосабам зьбіць з толку выбаршчыкаў Беларусаў, а гэтым самым выманіць ад Беларусаў — галасы.

Каб ня сталася гэтага, дык мы падаем да агульнага ведама, што **трэба чытаць:**

„Сялянскую Ніву", орган Беларускага Сялянскага Саюзу.

„Беларускую Крыніцу" орган Беларускай Хрысьціянскай Дэмакрацыі і

„Праваслаўную Беларусь", орган Беларускага Праваслаўнага Аб'яднаньня.

Асьцерагайцеся гэтакіх газэтаў;

„Беларускае Слова". Гэта газэта, якую выдае польская эндэцкая партыя. Кіруе газэтаю вядомы конскі фэльчар, Паўлюкевіч. Выдаецца яна дзеля таго, каб лаяць Беларусаў і ўводзіць у абман беларускае сялянства.

„Беларускі Дзень". Гэта газэта, якую выдае польская партыя „Зьеднаньне", якою кіруе Ф. Умястоўскі (паляк, але ўладае беларускаю моваю). Гэтая газэта выдаецца дзеля таго, каб агітаваць за №1, а першы нумар—гэта абшарніцкі. Кандыдуюць на сьпіску № 1, абшарнік — князь Радзівіл і манархіст Мацкевіч і гэтак далей.

„Народ", гэта газэта якую выдаюць польскія незалежныя дэмакраты. Кіруе гэтаю газэтаю „наўчоны спадар" Янка Станкевіч. А калі так, дык ведама, на што і дзеля чаго яна выходзіць.

„Сіла Працы", гэта газэта якую выдае вядомы выкрыты дэфэнзыўшчык і правакатар Паляк, Ваявудзкі Сыльвэстар. Гэта — той Ваявудзкі, праз ласку якога сядзяць цяпер за кратамі ў вастрогах быўшыя пасолы і некалькі сотняў выдатнейшых Беларусаў.

Арышт у Ваўкавыску.

У Ваўкавыску арыштаваны сэкрэтар Беларускага Акружнага Аб'яднанага Выбарнага Камітэту Блёку Нацыянальных Меншасьцяў гр. Ю. Наруш.

Памешканьне Камітэту апечатана, агітацыйная літэратура канфіскавана.

У Ваўкавыску заснаваўся новы Беларускі Камітэт. Прадвыбарная праца ня спыняецца.

За спыненьне кражы грамадзкіх грошай—галасуйце за нумар 18.

За бясплатную лякарскую помач працоўнай беднаце—галасуйце за нумар 18.

За адбудову на казённы кошт зьнішчаных вайной гаспадарак — галасуйце за нумар 18.

За рэнту для пакрыўджаных інвалідаў-Беларусаў—галасуйце за нумар 18.

За радыкальнае зьменшэньне падаткаў з працоўнага сялянства і работніцтва—галасуйце за нумар 18.

За разлажэньне падаткаў на капіталістых і буржуазію—галасуйце за нумар 18.

За ўграмадзкаваньне лясоў і падземных багацьцяў—галасуйце за нумар 18.

ДА ВЕДАМА

вясковых, валасных і павятовых Бел. Аб'яднаных Выбарных Камітэтаў Блёку Нацыянальных Меншасьцяў.

На адрэсы ўсіх вясковых, валасных і павятовых Бел. Аб'ядн. Выбар. Каміт. Блёку Нац. Меншп. Адміністрацыя „Сял. Нівы" пасылае па некалькі экзэмпляраў „Сял. Нівы" па картах прэнумэраты. Тыя Камітэты, якія яшчэ не атрымліваюць „Сял. Нівы", павінны неадкладна паведаміць аб гэтым Адміністрацыю газ.

Адміністрацыя „Сял. Нівы".

Кожны выбаршчык-Беларус, загадзьдзя паклапаціся дастаць дзьве картачкі з нумарам **18**, каб аддаць іх пры галасаваньні ў Сойм і Сэнат.

З жыцьця Польшчы.

Аб дапамозе вязьням царскіх вастрогаў.

Ужо апрацаваны і хутка будзе прадстаўлены Радзе Міністраў праект распараджэньня Прэзыдэнта аб прызнаньні польскім былым вязьням і палітычным праступнікам, асуджаным царскімі ўрадамі, сталае дапамогі на кошт дзяржавы. Праект гэты прызнае дапамогу ўсім былым палітычным вязьням усіх забораў. Вышыня гэтае дапамогі будзе роўна дапамозе, якая прызнана ўсім удзельнікам народных паўстаньняў. Дапамогу гэтую атрымаюць так-жа ўдовы і сіраты па памёршых палітычных вязьнях.

Сушаць Палесьсе.

На паседжаньні Рады Міністраў 3-га лютага прыняты праект распараджэньня Прэзыдэнта аб утварэньні мэліорацыйнага бюро Палесься. Бюро гэтае мае месьціцца ў Берасьці. Заданьнем яго будзе апрацоўка агульнага праекту чыннасьці і каштарысу асушкі палескіх балотаў. Работы па асушцы Палесься абымаюць паветы: 10 Палескага ваяводзтва, 4—Валынскага, 2—Беластоцкага і 3—Навагрудзкага. Чыннасьці мэліорацыйнага бюро распачнуцца яшчэ ў гэтым годзе і закончацца ў працягу 4-х гадоў.

Ладзяць згоду.

— 31 студзеня вярнуліся з Масквы польскія дэлегаты, якія мелі весьці польска-савецкія тарговыя перагаворы. Дэлегаты вярнуліся, не пачаўшы нават уступных перагавораў. Замежныя газэты па гэтаму поваду падаюць розныя весткі. У Варшаве-ж польска-савецкія перагаворы лічацца часова перарванымі.

Ужо гандлююць.

Адна з нямецкіх фірмаў апошнімі днямі закупіла ад польскага ўраду ў ваколіцах Аўгустова 40,000 мэтраў круглага дзерава.

ВОКАМ ПА СЬВЕЦЕ.

IX

Газэты падаюць вестку, што Ватыкан і Чэхалавацкі ўрад наладзілі адносіны. У чым тут справа? Вось і хочацца пагаварыць аб гэтым з чытачамі „Сял. Нівы", адарваўшы іх на момант ад рознае перадвыбарчае пісаніны.

Не сумліваемся, што шмат хто з чытачоў ня ведае яшчэ, што такое Ватыкан і якое ён мае значэньне ў жыцьці чалавецтва. Калі мала хто ведае аб Ватыкане, дык затое пэўна, амаль-што кожны знае, што ёсьць на сьвеце рымскі папа. Дык цяпер ужо будзе лягчэй вытлумачыць самую сутнасьць. А знача? — Ватыкан, гэта — месца дзе жыве рымскі папа і яго канцэлярыя. Знаходзіцца гэта ў Рыме, у Італіі. Ватыкан займае частку места Рыму.

Рымскі папа, як ведама, зьяўляецца галоўным кіраўніком усяго каталічаства, якое толькі дзе ёсьць на сьвеце. А на сьвеце ёсьць каталікоў 320 мільёнаў. Але-ж яны параскіданы па ўсяму зямному прастору, творачы або паасобныя дзяржавы паводле нацыянальнай прыналежнасьці, або жывуць сярод народаў іншых рэлігіяў.

Мы ня будзем гаварыць аб канонічным, ды нават дагматычным палажэньні рымскага папы, мы адзначым толькі яго ролю ў палітыцы.

Быў такі час, калі рымскаму папе былі падпарадкаванымі ўсе цары, каралі, правіцелі, якія належалі да каталічаства. Рымскі папа зьяўляўся фактычным кіраўніком усіх каталіцкіх дзяржаваў. Усе правіцелі лічыліся з воляю папы. Але-ж мала-па-малу папская ўлада слабела, бо паміж правіцелямі знаходзіліся такія, якія не хацелі слухаць папы. І гэтакім парадкам дайшло да таго, што рымскі папа астаўся ўласьціцелем толькі аднэй рымскай губэрніі.

Італія была тагды падзелена на многа самастойных невялічкіх дзяржаваў, дык папа над сваею рымскаю губэрніяй зьяўляўся — царком, г. зн. ня толькі духоўнікам, але-ж і адміністратарам. Папа меў сваю паліцыю і войска. Але пасля, калі Італія злучы ася, дык італьянскі кароль захапіў папскую губэрнію і пазбавіў папу панаваньня над яго губэрніяй, пакінуўшы папе толькі той квартал места Рыму, дзе месьціцца яго палац — Ватыкан. За тое (а гэта было ўжо нешта болей як 60 гадоў) папа гневаецца на італьянскі ўрад і ня мае з нім ніякіх зносінаў.

Страціўшы ўладу над сьвецкімі ці цывільнымі ўладамі і правіцелямі дзяржаваў і народаў, рымскі папа утрымаў сваю ўладу над касьцельнымі князямі над духавенствам.

Дык вось якое стварылася палажэньне: духоўнікі з аднаго боку зьяўляюцца паслухмянымі рыскаму папе, а з другога мусяць тасавацца да законаў тэй дзяржавы, у якой жывуць. Ясна, што пры гэтакім палажэньні ім прыходзілася часта мець канфлікты з апошнімі. Дык вось, у выніку ўсяго гэтага, некаторыя ўрады, каб урэгуляваць касьцельную справу ствараюць з папай дагаворы, якімі разьдзяляюць панаваньне над духавенствам. — Гэтыя дагаворы называюцца — конкордатамі: яны то і рэгулююць панаваньне дзьвёх уладаў над каталіцкім духавенствам.

Гэтакая гармонія панаваньня часад-часу нарушаецца, з прычыны якога-колечы непаразуменьня.

Два гады таму назад, дзякуючы аднаму непаразуменьню, паўстаў канфлікт паміж Ватыканам і чэхаславацкім урадам.

Прычына гэтаму была гэтакая:

Некалькі стагодзьдзяў таму назад, у Чэхіі жыў Ян Гус, які будучы, каталіцкім духоўнікам, вышаў з-пад улады рымскага папы. За гэта Яна Гуса жыўцом спалілі. І вось цяпер, калі Чэхаславакія стала вольнаю і незалежнаю, Чэхаславацкі Народ успомніў свайго мучаніка і той дзень, у які спаліла духоўная ўлада Яна Гуса, Чэхі ўрачыста сьвяткавалі. Але-ж гэта не падабалася рымскаму папе, які загневаўся на чэхаславацкі ўрад і з-за гэтага парваліся зносіны паміж папаю і Чэхаславакіяй.

У такім выпадку нарушаная гармонія панаваньня над духавенствам дрэнна адбівалася на дзяржаўных справах, а таксама былі замешкі і рымскаму папе ў кіраўніцтве каталіцкім духавенствам у Чэхаславакіі. Вось чаму павінны былі — Чэхаславакія і Ватыкан зьлеквідаваць канфлікт і ўрэгуляваць адносіны паміж сабою. Так што цяпер справа ўладжана. Ну, дык мо' і добра!...

Пакідаючы гэтае „дабро", пяройдзем да справы француска-нямецкіх адносінаў.

Пасьля вайны, налажыўшы на Нямеччыну вялікую кантрыбуцыю (даніну) і вымагаючы ад яе яшчэ шмат — чаго, Францыя, як-бы ў залог за бязумоўнае выкананьне Нямеччынай наложаных на яе абавязкаў, захапіла і трымае частку нямецкай зямлі — Рэйнскую вобласьць.

Гэта ўсё вельмі не падабаецца Немцам, але-ж направіць справу яны ніяк ня могуць. Час-ад-часу, яны напамінаюць Францыі, што трэба, каб Францыя пазбылася ролі жандарма над Нямеччынай. Францыя-ж сяк так усьцяж адмахваецца, трымаючы Рэйнскую вобласьць, багатую каменным вуглем, у сваіх мілітарных шпонах.

Цяпер, толькі што на адбытых паседжаньнях нямецкага рэйстагу (сойму) і францускага сэнату, нямецкі міністар Штрэзэман і францускі — Брыян, даючы справаздачу аб замежнай палітыцы і працы, паміж іншым, абодва гаварылі аб Рэйнскай вобласьці. З гэтых прамоваў — прамова Брыяна заслугоўвае асаблівае ўвагі, бо яна запраўды зьяўляецца вельмі характэрнаю.

У сваей прамове Брыян успамянуў і пераказаў тую гутарку, якую ён меў з нямецкім міністрам Штрэзэманам пры спаткані ў Туары (маленькае францускае мястэчка). Тагды, — говора Брыян, — я сказаў Штрэзэману: „Вы дамагаецеся бястэрміновае эвакуацыі (звальненьні ад акупацыі — захопу) Рэйнскай вобласьці. У такім выпадку вы павінны правясьці поўнае разаружэньне і знайсьці сродкі, каб таксама раней вызначаннага тэрміну заплаціць даніну".

Вось гэта, дык характэрна. Францыя дамагаецца, каб Нямеччына разаружылася, але-ж ці Францыя разаружаецца? Наколькі ведама, дык Францыя разаружаючы Нялеччыну, ува імя спакою, астаючыся ўваружанаю сама, ці-ж ня выяўляе гэтым самым забаўку ў салдацікі!

І, калі францускі міністар гаворыць, пры гэтым, аб спакоі, дык чытаючы яго словы, нам здаюцца яны—пустагукамі. У гэтым мы ня мыляемся.

Абгаварыўшы дзьве справы сусьветнай палітыкі, канчаем наш агляд вокам па сьвеце і жадаем, каб ізноў хутчэй пагаварыць аб нейчым іншым. І калі газэта здаровенькаю дойдзе да вас—чытачы, дык хутка ізноў спаткаемся.

Зыркі.

За фабрыкі для работнікаў—галасуйце за нумар 18.

За салідарнасьць беларускіх працоўных масаў—сялян і работнікаў—галасуйце за нумар 18.

За салідарнае змаганьне за правы і інтарэсы беларускіх працоўных масаў—галасуйце за нумар 18.

НАВІНЫ.

— **Канфіската „Беларускай Крыніцы".** Па загаду камісара ўраду на м. Вільню канфіскаваны № 9 газэты „Беларуская Крыніца" за артыкул „Голас з вёскі" і заметку „Зьдзекі адміністрацыі".

— **Спэктакль вечарына.** У нядзелю, 5-га лютага, у салі Т-ва Беларускае Школы адбыўся спэктакль-вечарына, ладжаны Беларускім Студэнскім Саюзам. Адыграна была п'еса „Цені", твор Фр. Аляхновіча.

Бралі ўдзел у ігры артысты: Залкінд, Туркевічанка, Маскалік, Лобан і Амельяновіч.

— **Спэктакль на вёсцы.** Шутавіцкі Гурток Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры 5 г. лютага ладзіў прадстаўленьне. Адыграна была п'еска „Зьбянтэжаны Саўка".

Пасьля прадстаўленьня адбыліся дэклямацыі і пяяліся песьні.

— **А конскі фэльчар трыумфуе.** Падаючы вестку аб арыштце і звальненьні пад залог б. пасла Рагулі паўлюкевічаўскае „Беларускае Слова" піша: „Умелі прамаўляць, умейце і атказ трымаць". Але, умеем трымаць і будзем трымаць, але-ж астанемся з Народам, ня гэтак, як пан конскі фэльчар, што прамяняў Беларусь на талерку казённай сьмятанкі.

— **А Расейцы „працуюць"!...** Прафэсар варшаўскага факультэту Н. С. Арсеньнеў, у салі гандлёва-прамысловага клюбу, у нядзелю 12 г. лютага прачытае лекцыю на тэму „Рэлігійныя асновы праваслаўнага народу". Відаць, што хочуць узяць ня „мытьем", дык „катаньнем"!... Калі ня руска-людзтвам, дык руска-верствам!

Што дзеецца ў сьвеце?

Пратэсты за Бэсараб'ю ў СССР.

Як ведама частка Бэсараб'і пасьля ўсясьветнае вайны падпала пад Румынскую акупацыю. І вось у 10 угодкі гэтай акупацыі, у Маскве і другіх савецкіх местах ладзіліся мітынгі, на якіх вынасіліся рэзалюцыі аб неабходнасьці асвабаджэньня Бесараб'і ад улады Румынаў. У месьце Бальце, сталіцы аўтаномнай савецкай Малдаванскай рэспублікі, на мітынгу прысутныя трэбавалі далучэньня да савецкай Малдавіі тэй часткі Бэсараб'і, якая знаходзіцца цяпер пад уладаю Румыніі.

Бандытызм у Чыкаго.

Апошнімі днямі ў Чыкаго здарыліся 4 сьмелыя рабункі. У вадным з найвялікшых банкаў сярод белага дня бандыты зрабавалі 40 тысячаў даляраў. Амаль адначасна дакананы напад на краму злотніка, пры чым зрабавана зал. рэчаў на 30 тысячаў даляраў. У ночы банда грабежнікаў напала на адну маладую кабету і зрабавала ў яе брыльлянты, якія каштавалі 7 тысячаў даляраў. Але ўсе гэтыя рабункі перавысіў рабунак прамысловага банку, у якім чатырох бандытаў стэрарызаваўшы касіера, забралі каштоўнасьці на 90,000 даляраў.

Чэха-Славакія пагадзілася з Ватыканам.

Рымскі Папа і Чэхаславацкі ўрад 2 гады калаціліся між сабою і ня мелі ніякіх зносінаў адзін з другім. У сталіцы Чэха-Славакіі, Празе, ня было нават папскага прадстаўніка. Толькі нядаўна злосьнікі пагадзіліся і ўладзілі „кафлікт". На гэтых днях Чэха-Славацкі ўрад апублікаваў дагавор з Рымскім Папаю, які рэгулюе граніцы епархіяў, палажаньне манахаў і рэлігійных грамадаў, а галоўнае, назначэньне чэха-славацкіх япіскапаў. Цяпер Чэха-Славацкі ўрад падае Папе сьпісак кандыдатаў на япіскапы, Папа з іх выбірае і назначае, пры чым япіскапы прыносяць прысягу Чэха-Слав. канстытуцыі. Далей Папа прызнаў, што чэская нацыя можа дастойным чынам сьвяткаваць памяць свайго рэлігійнага рэфарматара Гуса, але каб сьвяткаваньне гэтае не абражала рэлігійнага пачуцьця каталікоў.

РОЗНЫЯ ВЕСТКІ.

— 1 лютага пашоў у адстаўку Юга-Славянскі габінэт. Прычына—выхад усіх міністраў-дэмакратаў са складу габінэту. У некаторых месцах Белграду вынiклі вэружаныя сутычкі паміж палітычнымі праціўнікамі.

— У месцы Фальрывэр (Амэрыка) здарыўся вялікі пажар, які цягнуўся 15 гадзін. Між іншым згарэла 6 банкаў, тры гатэлі, тры рэдакцыі, 2 тэатры. У вагні згінула 5 пажарных. Страты дасягаюць 12 мільёнаў даляраў.

— Каля места Гвадаляра (Мэксыка) надовячы адбыўся бой паўстанцаў з урадавымі войскамі. Паўстанцы страцілі 45 чалавек забітымі.

— Савецкі Ўрад маніцца зьнясьці ў Маскае адзінаццаць цэркваў, якія, нібыта мяшаюць вулічнаму руху.

— 3 лютага пашоў у атстаўку грэчаскі габінэт. Прычына — розныя пагляды сяброў габінэту на ўдзяленьне канцэсыі ангельска-амэрыканскаму таварыству на публічныя работы.

За Беларусь для Беларусаў—галасуйце за нумар 18.

За сялянска-работніцкую ўладу—галасуйце за нумар 18.

За поўную роўнасьць жанчыны ў грамадзкім жыцьці—галасуйце за нумар 18.

Нашым карэспандэнтам.

З прычыны вельмі частых канфіскатаў „Сял. Нівы" мы ў вялікай масе не маглі скарыстаць з тых карэспандэнцыяў, якія за гэты час Рэдакцыя атрымала. Аднак-жа ўсе тыя карэспандэнцыі, якія з прычыны канфіскатаў залежаліся і калі не ўстарэюць (не страцяць цераз гэта вартасьці), будуць па магчымасьці зьмешчаны.

Грамадзяне Беларусы! Галасуйце за сьпісак № 18

---

18 **Выбаршчыкі-Беларусы, гэта адзіны сьпісак кандыдатаў у Сойм і Сэнат. 4 і 11 сакавіка, усе як адзін, ідзеце да абвадовых урнаў і аддаайце за гэты сьпісак свой голас.**

Бел. Пасольскі Клюб

і яго праца ў Сойме і Сэнаце ў 1922—1927 г.

(Працяг).

Яны патрэбны нам гэтыя вышэйшыя ідэалы, бо яны кіруюць усім нашым жыцьцём, неяк асьвятляюць яго і *умацняюць* сваім высокім сэнсам *усю нашу дзеяльнасьць і працу*. Не дарма Немцы гавораць: „мут фэрлёрэн—аллес фэрлёрэн", г. ёсьць „калі страціў дух, — усё страціў". А калі Царква, я сказаў, гэта ёсьць кузьня для выковываньня вышэйшых падставаў нашага жыцьця, *кіруючых нашым жыцьцём*, то ясна, што яна павінна быць незалежна ад дзяржавы.

Урады Польшчы, наадварот, заўсёды імкнуліся падпарадкаваць Царкву і яе прадстаўнікоў, духавенства, сваім палітычным мэтам. Адзін такі „ужэнднік" з міністэрства асьветы пад час маей інтэрвэнцыі ў царкоўнай справе так і сказаў: „nam mało tego, żeby duchowieństwo prawosławne było lojalnym wobec panstwa; nam trzeba, żeby oni byli *ajentami państwowymi*".

Вось з гэтымі імкненьнямі ураду нам, і перадусім мне, і прыходзілася вясьці барацьбу, — барацьбу за тое, каб нашы духоўныя былі не „państwowymi ajentami, а выключна „*ajentami Cbrystusowymi*".

Не магу тут не адзначыць таго, што калі мы ў гэтай барацьбе дужа пацярпелі шкоды, то вінават у гэтым не адзін толькі польскі жонд (жонд ведама шукае таго, што уважае за патрэбнае *для панства*), але яшчэ больш вінаваты тыя з духоўных, хто за „чэчэвічную пахлёбку" прадалі гэтую свабоду Царквы.

Першым вінаваты ў гэтай здрадзе царкоўнаму дзелу нябошчык мітр. Георгій, якога пасьля (нябывалая справа ў царкоўным жыцьці!) забіў, як вы чулі архімандрыт Смарагд. Няхай першаму Бог даруе яго грэх здрады, як і другому грэх яго забойства за тую муку, якую ён перажыў, бачачы як прадаецца царкоўнаная свабода!

Каб гэта ясна было ў чым тут справа,—вось невялічкі прыкладзік: Прыяжджае да мяне ў сэнат дэлегацыя ад сялян аднэй парахвіі гарадзенскай эпархіі. Просяць бараніць іх, бо ў іх зачынілі іхны прыход. Ідзём разам з імі ў міністэрства. Пытаемся. А там разьясьняюць, што на зачыненьне гэтай парахвіі згадзіўся сам архіерэй — вось і подпіс яго пад згодай.—Як так? А чаго-ж не запыталіся гэтага ў парахвіян?—„A co oni wiedzą ci parafijanie? Oni sami nie wiedzą, co im potrzebne". Я пачынаю даказываць, што там парахвія быць павінна, што гэта далёка ад іншых парафіяў і гэдак далей.—Co pan mnie mówi. Czy pan Bohdanowicz więcej wie, niż sam biskup, który *od Boga postawiony*" (калі-ж бы ад Бога, а то ад сьвецкай улады!). Вось і ўся справа. Калі-б бараніў справу архіерэй, — гэта было-б надужыцьцем і можна было-б бараніць яе і ў Сойме. А так... надужыцьця няма. Наадварот: „згода" і ўсё у парадку!

Падпарадкаваўшыся самі ўладзе сьвецкай, вышэйшая іерархія падпарадкавала ей і ніжэйшае духавенства. Бесперастанным страхам перад уладай сьвецкай, яна давяла гэтае духавенства да таго, што змусіла яго і парахвіянамі кіраваць ледзьве ня пры помачы паліцыянта. Так выходзе патроху з царкоўнага жыцьця яго хрысьціянскі царкоўны дух, а гэта адхіляе народ ад царквы, бо ён не знаходзіць там таго, чаго шукае.

Мы тут, наадварот, імкнемся, каб царкву зрабіць справай усенароднай, каб кожны адчуваў царкоўную справу *сваей* і працаваў у яе справах, як у *родных*, сваіх з усею шчырасьцю, сьвядомасьцю і сумленьнем.

Не магу тут не адзначыць таго, што гэтыя царкоўныя справы шчыра баранілі у Сойме паслы ня толькі праваслаўныя, а так сама і каталікі.

(Канчатак будзе).

Сяляне-Беларусы! Памятайце, што сьпісак, за каторы вы павінны галасаваць на выбарах у Сойм і Сэнат мае

№ 18

ВЕСТКІ З КРАЮ.

Лагода налагодзіў.

У месяцы ліпні 27 г. па ўсіх вёсках Сьвянцянскага павету езьдзіў агітатар з „Вызваленьня“ нейкі Лагода, рабіў сходы і вельмі хораша гаварыў, зусім радыкальна-лева. Абяцаў, ведама ўсё — тое, што абяцаюць панскія найміты, У некаторых нясьведамых сялян набраў грошай на падпіску газэт; але-ж газэты ня прысылае. У вёсцы Куцьках, Сьвірскае гм., узяў 10 зл., як падпіску на год, а прыслаў толькі 5 нумароў, а больш няма і ня было. Дык вось, цяпер сяляне зразумелі, як ашукваюць іх панскія найміты, дык у прадбачанай і наважнейшай справе, як выбары, напэўна ашукаць ужо ня ўдасца. Ганьба гэтым панскім наймітам, якія езьдзяць, ашукваюць сялянства, а больш—ня хочуць паказаць сваю праданаю фізіяномію. Вось сяляне, можаце зразумець, якія працаўнікі знаходзяцца ў „Вызваленьні“ і ў „Партыі Працы“, якая зьяўляецца тым самым „Вызваленьнем“!

Вінцковіч.

Зьезд з ініцыятывы вяліхіх пад фірмаю дробных.

31 студня г. г. у Лідзе адбыўся зьезд „Drobnych Rolników“. Гучны назоў гэтага зьезду „Okręgowy“ зусім не адпавядаў запраўднасьці, бо прадстаўнікі былі выключна з Лідзкага пав. Усяго было каля 50 асоб.

У прысутных ня было ніякага зацікаўленьня прамовамі, быў сонны настрой. Відаць было, што гэтыя людзі прыехалі, як на паншчыну, па прыказу. І трудна адгадаць, ці гэтая апатыя была ад таго, што прамоўцы ўсе паўтаралі адно, — пахвалы на чэсьць Пілсудзкага, ці мо' ад таго, што самы кіраўнікі зьезду, як асаднік — Мальскі, урадовец Любанскі і іншыя асобы, стаяць зусім блізка вялікіх рольнікаў. Некаторыя асобы хацелі запратэставаць і указаць запраўднае аблічча гэтай партыі, іх бесцарамонна папрасілі зусім у непрызваіты спосаб выйсьці з салі; калі-ж тыя стараліся даказаць кіраўнікам нетактычныя, несправядлівыя адносіны, дык паліцыя бесцарамонна вывела і патрымала да канца зьезду. Бачачы такія паступкі з апазыцыянерамі, ніхто з прысутных не асьмеліўся і слова сказаць, а па-другое, і ня было каму, бо войты прывязьлі самых паслухмяных. Саля ажывілася толькі тагды, калі сталі выплачываць дыеткі; кожны, атрымаўшы гэтакія, нацiскаў шапку на галаву, даставаў з-за пазухі „Сялянскую Ніву“, якая няведамым нікому спосабам, дасталася ў вялікай колькасьці на салю, сьпешна чытаў і сьпяшаўся на цягнік.

Як.

Як рабіліся выбарныя сьпіскі ў Сойм і Сэнат.

(Ёдзкая воласьць, Браслаўскага пав.).

Ёдзкая воласьць, ведаючы шчырых Беларусаў, не зьмясьціла іх у выбарныя сьпіскі (ведама-ж, каб яны ня мелі права галасаваць). Калі-ж быў тэрмін для праверкі сьпіскаў выбаршчыкамі ад 2 да 15 студня Ёдзкая воласьць не апавесьціла і ніхто ня ведаў, ці запісаны ён у сьпіскі, ці не.

Вось і прыклад: адзін гр. в. Шаўляны, больш сьведамы Беларус, пашоў на перагляд сьпіскаў у Абвадовай Выбарнай Камісіі. Што-ж аказалася? А тое, што ані ён, ані яго жонка ня былі ўпісаны ў сьпіскі. Старшыня камісіі П. Буйвіт, тлумачыў гэта тым, што гр. ня ёсьць „obywatelem Rzeczypospolitej“. Калі-ж гр. паказаў адпаведныя дакуманты, дык Буйвіт абяцаў запісаць... і толькі абяцаў. Праз нейкі час гр. ізноў пашоў праверыць і... яму прышлося падаць скаргу да вышэйшай улады, бо абяцаньне Буйвіта разышлося ў паветры, а гр. і яго жонка такі ня ўпісаны.

Рэч зусім ясная, чаму Ёдзкая воласьць ня ўпісала гэтага грамадзяніна з жонкаю ў сьпіскі!

Дзе-ж справядлівасьць?

Зьбянтэжаны.

Даюць параду.

У нядзелю 26 студзеня г. г. кс. Сьвіранскай парахфіі, ведама як і належыцца духоўнай асобе, вельмі заапекаваўся сваімі „авечкамі“. А калі так, дык і даваў дужа „пекныя“ парады. Ксёндз казаў, што ня трэба слухаць розных агітатараў, асабліва-ж зрабіў ківок у бок Блёку нац. меншасьцяў, кажучы, што ў Блёку Жыды. Каб хто-колечы не памыліўся, дык ксёндз раіў прысьці і запытацца ў яго, за каго падаць свой голас, як гэта было ў папярэднія выбары. Праўда, ксёндз яшчэ не назваў любай яму партыі, пэўна і сам мо' ня выбраў... Але-ж я радзіў-бы ксяндзу гэтым зусім не займацца, бо гэта палітыка, а палітыку ксёндз упраўляць не павінен.

Пяць гадоў беларускага руху далі многа сьведамасці, дык цяпер ужо Беларус-выбаршчык ксяндзоўскае парады не патрабуе. Беларус ведае, што ёсьць у яго Беларускае Аб'яднаньне Блёку нац. меншасьцяў. Ведае, што яго № 18, і за гэты нумар падасьць свой голас. У Беларускае Аб'яднаньне уходзяць усе партыі, а такім парадкам гэтае Аб'яднаньне выяўляе ўсе жаданьні Беларускага Народу.

Сьвірскі ксёндз-Паляк, дык ня дзіва, што ён кідае словы наганы на Беларусаў, але-ж ніхто яму не паверыць.

Сьвіранскі.

Як ксёндз Мажэйка разьдзяляе сваіх парахвіян.

(в. Барадзенічы, Браслаўскага пав.).

26 сьнежня 1927 г. пасьля навукі ксёндз Мажэйка пералічыў усе вёскі, куды будзе езьдзіць па Калядзе, але вёскі Шаўляны і Цяцёркі памінуў. Памінуў-жа дзеля таго, як ён выясьняў, што ў тых вёсках самыя Беларусы, а больш за ўсё наракаў на в. Шаўляны за тое, што там 19 лістападу пахавалі без ксяндза жонку В. Баркоўскага, солтыса гэтай вёскі. А было вось як. 19 лістападу раніцай паехалі па кс. Мажэйку, пахаваць нябошчыцу, але вярнуліся з пустым возам, бо, як казалі на плябаньні, ксёндз некуды выехаў... прышлося хаваць без ксяндза. Вярнуўшыся і даведаўшыся аб такой справе, ксёндз Мажэйка нейк меў навуку ў касьцеле, падчас якой сказаў, што Беларусы — бязбожнікі, што ў Шаўлянах хаваюць нябошчыкаў са сваім ксяндзом... проста, прызнаў тое, чаго няма і ня было, (можа таёмна кс. Мажэйка і высьвяньціў каго сабе ў заступнікі на в. Шаўляны?)... Праўда, прыкрае здарэньне, але калі быў на парахвіі кс. Шутовіч, дык гэтага ніколі ня было, бо кс. Шутовіч заўсёды быў дома і пільнаваў касьцельн. справаў.

А вось і яшчэ. 8 студзеня кс. Мажэйка паехаў кал[illegible]даваць у в. Падгайцы. Прыехаў і што-ж... нікога з маладых хлопцаў і дзяўчын не застаў дома, бо яны былі на лясных заработках за 20 вёрст ад сваей вёскі. Але ксяндзу гэта не абходзіць і аднаму селяніну кажа: „Вось якая ваша моладзь, ведала, што я прыеду, а пашлі зарабляць грошы“. Калі-ж селянін адказаў, што гэта здарылася таму, што яны бедны і трэба зарабіць грошы на падаткі і на хлеб, дык ксёндз прамовіў... „І я бедны!“ Бедны ксёндз Мажэйка, ах, які бедны, бо... мае 84 гэктары парахвіяльнай зямлі, атрымлівае ксяндзоўскую пэнсію, бярэ грошы за хрэзьбіны, вясельлі, хаўтуры, апрача другіх, не такіх ужо наглых патрэбаў, зьбірае калядныя... Бедны ксёндз Мажэйка, пэўна паедзе ў лясныя заработкі разам з падгайчанамі.

12 студзеня кс. Мажэйка, відаць перамяніў злосьць на ласку і калядаваў у в. Цяцёркі. У хатах, дзе жывуць „Палякі“, ксёндз раздаваў дзецям абразікі, а ў хатах, дзе жывуць Беларусы — не.

Сьмешна ў гэтым выпадку тое, што хоць Беларусы даюць грошы на касьцёл, але ён іх не ўважае за „роўнапраўных“ парахвіянаў.

Найбольш злосны кс. Мажэйка на в. Шаўляны і казаў, што ў яе калядаваць не паедзе, бо там ёсьць Беларуская школа. І больш яшчэ, казаў што вучняў Шаўлянскай школы ня будзе спавядаць, бо яны, быццам, ня ўмеюць польскіх катахізмаў. На гэта дык толькі трэба напомніць кс. Мажэйку, што Шаўлянскія вучні добра ведаюць катахізмы ў сваей роднай мове, бо 2 разы ў тыдзень бывае лекцыя рэлігіі. Вучні-ж вучацца катахізмы па беларускіх катахізмоўках, якія выдаў сам Віленскі арцыбіскуп, а кс. Мажэйка чамусь-ці іх лічыць маскоўскімі і забараняе вучыцца па іх.

Вось, дых ксяндзок... панскі, як мае быць, і хоча нас парабіць панамі.

Зьбянтэжаны.

Сасьніў Янук, што ягоныя стараньня удаліся!..

Дзіўна неяк робіцца, прачытаўшы перадавіцу „Народу“ № 2, з дня 18 студзеня 1928 г. п. з. „Работа папла“.

Дзіўна робіцца не ад таго, што ў гэтай перадавіцы схарактарызаваны як трэба ўсе польскія партыі і падшыванча-беларускія, а пасьля раптам зроблены ілжывы напад на вядомых усяму Беларускаму сялянству змагароў і барацьбітоў за лепшую долю сярмяжнага Беларускага Народу — б. паслоў Яреміча і Рагулі, якія, будучы пасламі ў Сойме, „не далі беззямельным Беларусам зямлі“, але дзіўна робіцца ад таго, што напісана там: „нашыя стараньні ўдаліся“..

Вось, дзівосы! Народ Беларускі пераважнай колькасьцю жыве па вёсках і ўжо не такі цёмны, як Станкевіч Янка палічыў, бо, напершае, усе добра ведаюць, што б. п. Ярэміч і Рагуля ня былі міністрамі „рэформаў рольных“ і дзеля гэтага не маглі надзяліць зямлёю, яны толькі змагаліся за гэта ў Сойме, а падругое — дзе-ж ягоная, станкевічавая, праца удалася?

Па вёсках, асабліва, у Браслаўчыне з Беларусаў ніхто ня хоча і слухаць аб партыі Станкевіча. Усе добра ведаюць, што Блёк Беларусаў з іншымі Нацыянальнымі Меншасьцямі ёсьць адзінаю дарогаю да таго, каб у польскі парлямант увайшло больш прадстаўнікаў ад Беларускага Народу. Аб гэтым самая цёмная вясковая баба ведае, што чым спульнейшая і абшырнейшая партыя тым больш праводзе сваіх прадстаўнікаў у парлямант.

Дык, дзе-ж тут „Праца удалася?“ Не, Янук! табе праца не ўдалася, а гэта толькі... сьнілася—прыпомні яшчэ тое, што за тваю партыю ніхто ня будзе галасаваць, апрача тых, якія маюць галавы „місюгіны“.

Усе Беларусы, як адзін гуртуюцца каля Беларускага Цэнтральнага Выбарнага Камітэту і пры выбарах будуць галасаваць, як адзін, за Блёк Нацыянальных Меншасьцяў.

Дык сяляне!

Яднаймася ў вадзін Беларускі Сялянскі Саюз. Зыдор Зарак.

Ці Польскія законы не для ўсіх слушныя.

5 жніўня 1922 года за № 594 выдана ўстанова ў справе вольнасьці прадвыбарн. сабраньняў .Але гэтая ўстанова, мусіць, не датычыцца Беларусаў? Войт Ільскай гміны Гандаровіч, праяжджаючы неяк праз вёску Коранёва тэй-жа гміны і заўважыўшы, што там было выбарнае сабраньне, заявіў тамашнім сялянам, што свабоды сабраньняў ніякай няма і ня можа быць, а выбарную Інструкцыю Бел. Цэн. Аб. Выб. Кам. назваў бальшавіцкай.

Каб гэта сказаў цёмны чалавек, дык было-б нічога, а калі гэта заявіў войт гміны, быўшы расейскі ўрадовец, дык дзіва. Мусіць, усе польскія законы, якія пішуцца ня пры „пану“ Гандаровічу, лічацца няважнымі!

Дзіва, што як скора наш селянін апрануўся ў іншую скуру!

Квактун.

За родную мову ў судох, самаўрадах і дзяржаўных урадах—галасуйце за нумар 18.

За спыненьне арыштаў і палітычных працэсаў—галасуйце за нумар 18.

За абсалютную справядлівасьць у судох—галасуйце за нумар 18.

За выбіраньне міравых судзьдзяў—галасуйце за нумар 18.

За суды прысяжных засядацеляў—галасуйце за нумар 18.

За танныя прамысловыя тавары і прадукты першае патрэбы—галасуйце за нумар 18.

Увага! Важнае!

Аддзел РАДЫЁ

Віленскай Помачы Школьнай

Абслугоувае сваю паваж. кліентэлю:
ХУТКА,
ТАННА і
ВЕТЛІВА.

Просім запамятаць наш адрэс:
Вільня, Віленская 38
(побач кіна „Heljos“) тэл. 941.

Просім карыстаць з гэтай аказіі. Радыёапараты, слухаўкі, часьці, схэмы, найнавейшая літэратура. Элімінатары местовай станцыі.

Усячына.

Колькі ў БССР хатняй жывёлы.

Водлуг даных Цэнтральнай Статыстычнай Управы БССР, у 796583 сельскіх гаспадарках Беларусі налічваецца: коняў—1077566, буйна рагатай жывёлы —2162712, авечак—3158582, коз—4389, сьвіней—2276891. Усяго на БССР сёлета зарэгістравана—8675140 шт. жывёлы. У мінулым годзе было—8298160 штук.

Новая міжнародавая мова.

Міжнародавая мова „эспэранто“ знайшла цяпер сабе канкурэнта ў новай штучнай мове, якая носіць назоў „окцыдэнталь“.

Тварцамі новай мовы зьяўляюцца былыя эспэрантысты, якія абаперлі новую мову на раманскай мове і сканструіравалі яе такім спосабам, што кожны, хто валадае якой-небудзь раманскай мовай, вельмі лёгка спраўляцца з окцыдэнталем.

Колькі здабыта золата за год.

За леташні год на ўсім сьвеце было здабыта 600000 кілёграмаў золата.

Палова гэтай колькасьці золата была здабыта ў Паўднёвай Афрыцы.

Штучнае дзерава.

Амэрыканскі хімік, д-р Сыдней Уэльс, знашоў спосаб ператвараць салому ў дзерава. Робячы досьледы над вытварамі земляробства, д-р Уэльс сьцьвердзіў, што цэлюлёза пшанічнай, ячнай і кукурузавай саломы нічым не адрозьніваецца ад цэлюлёзы самага цьвёрдага дзерава. Шляхам цікавага і досыць простага хімічна-мэханічнага працэсу ў прысутнасьці спэцыяльнай камісіі ператварыў ён адпадкі саломы на вельмі моцныя доскі і драўляныя бэлькі. Па дакананых пробах аказалася, што штучныя доскі і бэлькі захоўваюць ад пераменаў тэмпэратуры і не прапускаюць гукаў.

Замок бяз ключа.

Маскоўскі камітэт па справах вынаходак выдаў патэнт на цікавую вынаходку—замок, які ня толькі замыкаецца, але і адмыкаецца бяз ключа, пэўнаму паролю—слову.

Адчыніць або зачыніць замок можа толькі той чалавек, які ведае ўстаноўлены пароль. Дзеля гэтага досыць націснуць літары, якія складаюць слова пароля. Новы замок ня мае ні ключа, ні дзіркі для ключа, і таму з сярэдзіны яго нельга зламаць.

304 яйкі ў год.

Вядомы ў Аўстрыі па гадоўлі птушак прафэсар Ганс Броун здолеў адпаведным падборам да такой ступені павялічыцьноскасьць сваіх курэй, што ніводная з іх не нясе менш, чым 200 яек у год.

Сярод гэтых курэй знашлася нават такая, якая зьнясла ў працягу году 304 яйкі.

Сабакі, якія ня брэшуць.

У Амэрыцы зьявіліся сабакі, якія ня брэшуць. Яны паходзяць ад скрэшчываньня звычайных сабак з паўночнымі эскімоскімі сабакамі, большасьць з якіх паходзіць ад помесі з ваўкамі. Ніякіх ваўчыных адзнакаў такія сабакі ня маюць, толькі калі захочуць есьці, дык выюць нібы ваўкі. У паўночна-амэрыканскіх гарадох адчынена некалькі пітомнікаў, у якіх расплоджваюць такіх сабак.

Купляйце! Выпісвайце!

„СТУДЭНСКУЮ ДУМКУ“

— Месячнік —

Орган Беларускага Студэнства.

Выйшаў з друку ў сёлетнім годзе ўжо № 1—за месяц студзень—люты.

Месячнік зьмяшчае цікавы матарыял навуковы, грамадзкі і літэратурна-мастацкі,—добра адбівае жыцьцё Беларускага Студэнства Заграніцай і ў Краю.

ЦАНА асобнага нумару 1 зл.

ПАДПІСКА квартальна з перасылкай 3 зл.

Выпісваць і купляць можна ў беларускіх кнігарнях у Вільні, а такжа ў Рэдакцыі (Вільня, вул. Сьв. Ганны № 2).

Хто хоча набыць нумары „Ст. Д.“ з папярэдніх гадоў, той хай зьвернецца пісьменна ў Рэдакцыю. Цана асобнага нумару з папярэдніх гадоў—50 гр., паштовая перасылка 10 гр. (у Краю).

Рэдактар і выдавец А. Герасімчук.

Беларуская Друкарня ім. Фр. Скарыны—Вільня, Людвісарская 1.